

اعجاز علمی گیاهان و نباتات در قرآن و نقد و بررسی ادله موافقان و مخالفان

فاطمه بهروزبان و محمدرضا علیزاده امامزاده و اکبر خدکی

چکیده

از مجموع آنچه در آیات قرآنی پیرامون خلقت گیاهان و ویژگی‌های مختلف آنها آمده؛ از روئیدن گیاهان گرفته، تا تنوع فوق‌العاده آن‌ها و مسأله لقاح و زوجیت، و انواع مواد غذایی برای انسان و حیوانات، تا چگونگی نمو طلع خرما، و دانه‌های برهم سوار شده گندم و جو، و روئیدن میوه‌ها و زراعت‌های کاملاً متفاوت از یک آب و خاک، و حاکمیت قوانین موزون بر همه آنها در تمام مراحل، و شکافتن دانه‌ها و هسته‌ها، همگی نشانه‌های آن ذات بی‌نشان‌اند، و دلیل زنده‌ای بر توحید ربوبیت و نفی هرگونه شرک. گسترده‌ترین موجودات زنده روی زمین گیاهانند، و از نظر تنوع و کثرت، عجائب و شگفتی‌ها و زیبایی‌ها، و همچنین از نظر آثار مفید و ارزنده نیز در ردیف اول قرار دارند. به همین دلیل قرآن مجید در آیات توحیدی خود کراراً روی مسأله آفرینش گیاهان، و ویژگی‌های مختلف آنها تکیه کرده است، و انسان را به مطالعه اسرار این موجودات بدیع جهان آفرینش دعوت نموده. موجوداتی که تنها یک برگ آن می‌تواند دفتری از معرفت کردگار را ارائه دهد. کسانی که هر نظریه علمی حق و باطلی را به قرآن نسبت می‌دهند، در اشتباه هستند و همچنین کسانی که استفاده از حقایق علمی را در توضیح حقایق قرآنی منع می‌کنند، پس بهتر است راهی را برگزید که نه افراطی باشد و نه تفریطی، زیرا مادامی که قرآن کتاب خداست و جهان هستی آفریده خداست باید آیات قرآن با حقایق علمی منسجم باشد. قرآن از آوردن این حقایق، قصد بیان علم را نداشته بلکه هدف بزرگتری داشته است و آن خبردادن از حقایق الوهیت است که این جهان هستی را با همه عظمت و استواری‌اش آفریده و لذا می‌بینیم به گونه‌ای گذرا، حقایق آفرینش را مطرح می‌کند که باعث موعظه و عبرت باشد.

کلیدواژه: جنه و جنات، فاکهه، حب، نباتات

مقدمه

بدون تردید، یکی از جلوه‌های بدیع هدایت‌گری قرآن کریم، مسئله اعجاز در طبیعت است و بدیهی‌ترین دلیل بر اثبات اعجاز در طبیعت، مسئله اعجاز علمی قرآن بوده، که اکنون در دامان تفسیر علمی قرآن رخ تابانده است. زیرا براساس تحقیقات معاصر، بیشتر جلوه‌های نظری و حسی آن در اشارات علمی قرآن نهفته

است که در دو قرن اخیر از سوی برخی مفسران شیعه و سنی بیان شده است.

قرآن، گیاهان را از سویی نعمت خدا و از سوی دیگر نشانه‌های قدرت حکمت و وجود پروردگار می‌داند.

تمام گیاهانی که از زمین می‌رویند از هر نظر مهم و آیت روشنی از عظمت خداوند می‌باشند. گیاهانی که در قرآن کریم از آن‌ها اسم برده شده هم از نظر خواص و کاربرد و هم از جهت اشاره به رویدادها و اتفاقاتی که همراه با نام این گیاهان آمده نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. چون نام این گیاهان با کلام الهی آمیخته شده‌اند به نوعی ارزشمند و مهم جلوه می‌کنند.

گیاه‌شناسی قرآنی خود یکی از دانش‌های تجربی بوده که بندرت در آثار و نوشته‌های دانشمندان مسلمانی همچون؛ بوعلی سینا وجود داشته است. و در مورد اعجاز علمی گیاهان، آن‌گونه که در مورد سایر اعجاز قرآنی دانشمندان و محققان علوم اسلامی مثل فصاحت و بلاغت و یا سایر اعجاز قرآنی کار کرده‌اند بحث و بررسی و تحقیق نشده است، ولی ائمه ما علیهم السلام به خواص گیاهان و نباتات توجه ویژه داشته و همیشه سفارش‌هایی در جهت تغذیه و سلامتی تن و جان داشته‌اند. با پیشرفت علم؛ بویژه علوم پزشکی و تغذیه توجه متخصصان به این خاصیت گیاهان و میوه‌ها و تأثیر آنان بر سلامتی انسان‌ها معطوف شده است، و ادعای اعجاز علمی قرآن در دو قرن اخیر طرح شده؛ که بسیاری از اکتشافات دانش گیاه‌شناسی در این دوره با آیات قرآن منطبق شده، و درستی و اتقان آن بیش از پیش به ثبت رسیده است.

این تحقیق به سه سوال اساسی تقسیم شده و تا آن جایی که موضوع این تحقیق مبحث عظیم اعجاز و معجزه می‌باشد، سعی شده تا حدودی بر آن‌ها پاسخ داده شود.

۱_ در قرآن درباره گیاهان و نباتات چه آیاتی آمده است؟

۲_ جهت گیری و شیوه بیان این دسته از آیات چیست و چه

جنبه‌هایی از آن مد نظر قرآن بوده است؟

۳_ قائلان به اعجاز نباتی و گیاهی بر چه ادله‌ای استناد کرده و مخالفان آنان را چگونه نقد کرده‌اند؟

بیشینه تحقیق